

Unikátní proměna: nevyužívaný vodojem zase kypí životem

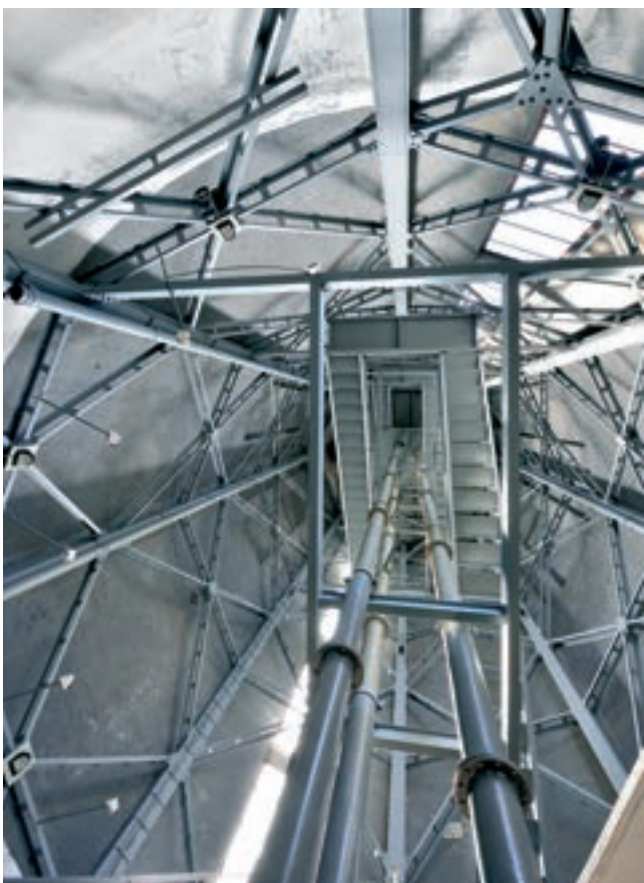
Bohdan Soukup

Nevyužívaná věž starého kladenského vodojemu prošla ojedinělou přestavbou a dnes znovu slouží lidem. Jaká byla cesta od trochu posmutnělého památníku lidské dovednosti po triumfální návrat budovy zpět do života? Co vše bylo třeba udělat? Kde jsou na této cestě nejdůležitější milníky? A proč se dnes jmenuje Future tower?

Kladenský, nebo jak také místní říkají roždělovský vodojem, svému účelu sloužil do 80. let minulého století. Poté, co přestal zásobovat vodou část Kladna a jeho funkci převzal nový vodojem, stál v areálu Středočeských vodáren, a. s., nevyužitý a do jisté míry i nevyužitelný.

„Obecně jsem celý život přesvědčen, že nevyužívané věci se mají obnovovat, rozbité opravovat a že je nehorázným plýtváním vyhazovat či bourat něco jen proto, že nám to nemůže sloužit. Je to nejenom zbytečná rozmařilost, ale hlavně jakási neúcta ke všem těm, kdo ony věci kdysi s pílí a úctou vytvořili či vyrobili,“ vypráví o zrodu myšlenky přestavby vodojemu generální ředitel Středočeských vodáren, a. s., Ing. Jakub Hanzl a pokračuje dál: „Proto jsem se na vysloužilou věž vodojemu, kolem které jsem každý den chodil, díval vždy s lítostí a určitou rozmrzelostí. A postupně jsme s kolegy zjistili, že je nás, kdo se zabýváme využitím starého vodojemu, vlastně celá řada. Začali jsme tedy

o věži stále více mluvit, až z našich debat vykristalizovala myšlenka dát jí nový život.“ O rekonstrukci věže rozhodl její vlastník v roce 2014. Od počátku bylo jasné, že unikátní tvar věže si vyžadá nejen velmi svébytná architektonická a stavební řešení, ale zejména originalitu samotného budoucího využití. Proto dnes nový vodojem plní hned několik funkcí, jejichž součet vyjadřuje jeho nové jméno – Future tower neboli Věž budoucnosti.

Dispečink pro budoucnost

První funkcí vodojemu je hi-tech dispečink pro infrastrukturu, která zásobuje vodou přes 290 tisíc lidí okresů Kladno, Mělník, Praha-východ, Praha-západ a Rakovník. Kromě běžného ovládání této infrastruktury je dispečink dimenzován i na zvládnutí krizových situací, například déletrvajícího sucha či naopak povodní. „Umožňuje sledovat bezchybný chod všech zařízení a správně vyhodnocovat kritické situace a v krátkém čase navrhovat potřebná opatření k nápravě. Bez včasných a přesných informací není možné urychlit zásahy, ani dále pokračovat v optimalizaci údržby. Sledování a vyhodnocování chodu všech součástí vodohospodářských zařízení umožňuje pokračovat do vyšší fáze tzv. prediktivní údržby, která následně vede ke snížování nákladů, a tím má pozitivní dopad do ceny vody. V případě krizových

situací, jako jsou například povodně, je klíčová schopnost předpovědět, která zařízení a ve kterou chvíli je nutné vyřadit z provozu, případně zcela demontovat a odvézt do bezpečí. To vše se musí odehrát rychle, ve správném pořadí a koordinovaně tak, aby byly efektivně využity dostupné zdroje lidské i materiální a aby byly minimalizovány škody," popisuje práci dispečinku Ing. Jakub Hanzl.

Bezpečí pro vodu

Druhou velkou prací, kterou nový vodojem vykonává, je ochrana vodárenské infrastruktury před kyberútoky zvenčí. Část věže totiž slouží jako centrum kybernetické bezpečnosti pro všechny vodárenské společnosti koncernu Veolia. Hackerské a sabotážní útoky se dnes nevyskytují jen v zahraničí, ale byly už zaznamenány i v České republice. Centrum kybernetické bezpečnosti nabídne svoje služby také subjektům mimo region i naši zem. „Zásobování vodou vyžaduje vyšší stupeň zabezpečení přenosu i uchovávání dat než v jiných případech. To

se netýká jen zmíněných případů kybernetických útoků, vydírání nebo útoků záškodnických skupin, ale i případů, kdy by došlo ke ztrátě spojení nebo poškození dat následkem požáru, havárie nebo podobné události. V takovém případě je nutné mít záložní dispečink, jehož činnost bude možné obnovit ve velmi krátké době," doplnil Ing. Jakub Hanzl.

Zábava i poučení pro veřejnost

Ve věži najdou návštěvníci i dvě moderní expozice, řízené virtuální asistentkou Oliveou. Ty se nacházejí v nově vloženém, 22,5 metru vysokém vertikálním jádru věže. První z expozic je věnována příběhu vody – procesu získávání a dodávky pitné vody, jejím využití a následnému zpracování odpadní vody před jejím vrácením do přírodního koloběhu. Druhá expozice návštěvníkům nabídne nahlédnutí do života ve vodě a kolem vody, složitostem i krásám vodních ekosystémů a ochraně vodní flóry a fauny. „Voda je dnes velkým tématem nejen pro odborníky,

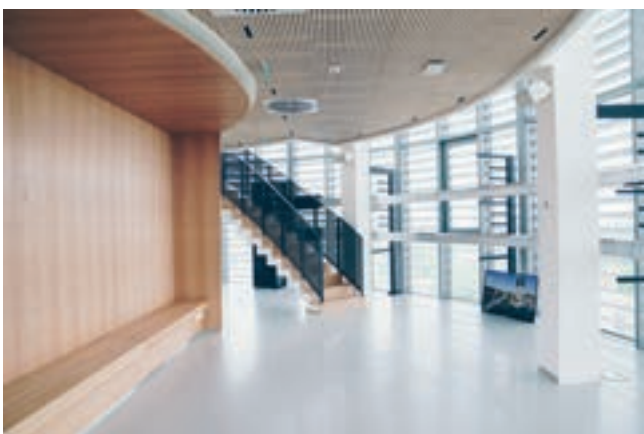
vědce či zemědělce, ale doslova pro každého z nás. Na vlastní kůži jsme v průběhu dvou let zjistili, že dostatek vody není žádná samozřejmost a že naše vodní pohodlí je vysoce křehká, zranitelná a velmi lehce smazatelná záležitost. Proto považují naši expozici o zdrojích a výrobě pitné vody a o čištění vody odpadní za nenahraditelnou a stejně jako každý z nás vím, že se rychle stane cílem každého, kdo o budoucnosti své a svých dětí přemýšlí a chce se o nejcennější tekutině naší planety rychle a srozumitelně něco dozvědět," uvedl Ing. Jakub Hanzl. V nejvyšším patře vodojemu také vznikla pod ocelovým krovem panoramatická zasedací místnost s nebývalou vyhlídkou. Pro komfort návštěvníků zde jsou panely s popisy toho, co je z věže vidět – mimo jiné celé České středohoří a při dobré viditelnosti i Ještěd, Ralsko, Bezděz nebo Krkonoše.

Proměna věže

Historie rozdělovského vodojemu se datuje až do dob první republiky. Stavba je dochovaným dokladem užitkové architek-

tury pozdního funkcionalismu. Projekt na vodojem o objemu 800 m³ vody zadalo město Kladno v roce 1932. Za vypracováním projektu stála legendární společnost Českomoravská–Kolben–Daněk, a. s. Stavba vysoká 42 metrů byla v roce 1933 díky kladenské firmě Hrabě a Lozovský dokončena a uvedena do provozu. Jednalo se o první vodojem v republice postavený celý ze železa a obezděný cihlovým zdivem, které nebylo nosné a tvořilo pouze architektonický prvek a současně izolaci vnitřního prostoru. Vodojem sloužil pro zásobování vodou kladenské čtvrti Rozdělov. V 50. letech ale bylo postaveno nové sídliště prvních výškových budov v tehdejší Československu a kladenský unikát již nestačil požadavkům moderní bytové zástavby. V Rozdělově tak byl postaven vodojem nový, který se nachází jen několik desítek metrů opodál.

Až do 80. let sloužil původní vodojem jako posílení akumulace vody. Poté co byl dostaven zemní vodojem Kladno – Kožova hora, se stal původní rozdělovský vodojem nadbytečným a byl vyřazen z provozu. Od té doby stál několik desetiletí na dvoře Středočeských vodáren, a. s., nevyužitý. Přestavba byla zahájena

dne 1. 7. 2017 a projekt kompletní rekonstrukce naplno odstartoval v pátek 25. srpna 2017 demontáží vnějšího obalu věže, snesením střechy a vyjmutím vnitřní nádrže vodojemu. Právě v místě, kde byla nádrž umístěna, je dnes jeden z nejmodernějších dispečinků v zemi. V průběhu stavby se projektant i stavební firmy museli vypořádat hned s několika úskalími. Například na sejmutí původní nýtované nádrže byl povolán speciální čtyřsettunový jeřáb – jeden ze dvou svého druhu v České republice. Nádrž totiž vážila 60 tun a její vyjmutí z vrcholu věže a doprava na zem musely kvůli přesnosti a bezpečnosti probíhat za úplného bezvětří. Stejně podmínky pak musely být splněny i při sejmutí a opětovném nasazení střechy vodojemu. Výzvou byla i vestavba pater, schodiště a výtahu – vše se muselo s využitím

Čísla

- 3 Tři metry byla výška nýtované nádrže vodojemu.
- 13 Třináct metrů činil průměr nádrže.
- 25 Pětadvacet metrů je výška nohy (dříku) věže.
- 42 Dvaadvacát metrů je celková výška věže.
- 113 Sto třináct schodů ocelového schodiště vedlo k nádrži.
- 800 Osm set kubíků vody se vešlo do nádrže.
- 1932 Projekt vypracovala Českomoravská–Kolben–Daněk, a. s., v roce 1932.
- 1933 Od roku 1933 se vodojem týčí nad okolím.
- 1980 V roce 1980 vodojem dosloužil.
- 2015 Konverze stavby začala v roce 2015.
- 2019 Od roku 2019 se do věže vrátili lidé.

kreativity vměstnat mezi stávající ocelové nohy věže a kruhový půdorys – vnější plášť dříku věže z cihel má totiž pouze izolační, nikoliv nosnou funkci.

Zajímavostí je i to, že střecha stavby obsahuje časovou schránku s dobovými dokumenty, místním tiskem, těžítkem vyrobeným z původní nádrže a také podepsaným dresem Jaromíra Jágra. Fragment nádrže, který dokumentuje mohutnost původní konstrukce, je dnes možné vidět před vodojemem.

*Ing. Bohdan Soukup, Ph. D., MBA
Středočeské vodárny, a. s.*